

MICHAŁ ZAWIŚLAK*

MIĘDZYKONFERENCJA NAUKOWA
PT. *RELIGIOUS BELONGING IN EUROPE* POŁĄCZONA
Z DOROCZNYM SPOTKANIEM KORESPONDENTÓW
EUROPEJSKIEGO PROJEKTU EUREL,
Strasbourg, 2-3 października 2019 r.

W dniach 2-3 października 2019 r. w Strasbourgu odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. *Religious belonging in Europe* połączona z odbywającym się corocznie spotkaniem korespondentów europejskiego projektu EUREL (Sociological and legal data on religions in Europe). Organizatorami konferencji były: Droit, Religion, Entreprise et Société (DRES) oraz Groupe Sociétés, Religions, Laïcités (GSRL). Wydarzenie miało miejsce na Uniwersytecie Strasburskim, w zabytkowych murach Palais Universitaire.

Wykład wprowadzający do dyskusji wygłosiła prof. Lene Kuhle. W swoim wystąpieniu odniosła się do 26. raportów z poszczególnych krajów europejskich, które zostały sporządzone przez członków korespondentów projektu EUREL, a które dotyczyły przynależności religijnej w poszczególnych krajach. Prelegentka omówiła podstawy prawnej tej przynależności, zwracając przy tym uwagę na zasady legalnego pozyskiwania danych religijnych. Mają one fundamentalne znaczenie dla prowadzonych od wielu lat na poziomie europejskim badań nad kwestiami związanymi z przynależnością religijną. Odnosząc się do wiarygodności tych danych prof. Kuhle stwierdziła, że największe zaufanie budzą dane pochodzące od Kościoła Katolickiego, zaś wiarygodność „wewnętrznych” obliczeń liczby wiernych innych Kościołów w niektórych krajach

* Dr, Katedra Prawa Wyznaniowego, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin, e-mail: lexis@kul.pl. ORCID 0000-0002-0824-5489

może niekiedy budzić wątpliwości. Pomocna w tym zakresie jest możliwość pośredniego pozyskiwania tego typu danych, na podstawie informacji pochodzących z systemu redystrybucji finansów publicznych do kościołów.

L. Kuhle zauważyła, że różny bywa także cel wykorzystywania danych o przynależności religijnej, np. w Grecji są one wykorzystywane przez Kościół prawosławny do celów propagandowych. We Francji ustawy zakaz zbierania danych religijnych nasuwa wiele pytań o prawdziwą liczbę wiernych innych wyznań niż katolickie. Z kolei w Szwecji pytania o przynależność wyznaniową pojawiają się tradycyjnie przy okazji spisu powszechnego, pomimo tego, że istnieje oficjalny zakaz zbierania tego typu danych. Za najlepszy system zbierania danych pani profesor uznała obowiązujący na Węgrzech. System ten analizuje dane dotyczące przynależności religijnej z różnych źródeł, zarówno europejskich jak i krajowych. To swoiste „sito” pozwala na znaczną obiektywizację zbieranych danych o przynależności religijnej.

Profesor zwróciła także uwagę na problem z rozumieniem terminu „przynależność religijna”. Idealna sytuacja to taka, w której przynależność religijna jest ściśle związana z identyfikacją danej osoby z konkretną religią oraz praktykowaniem czynności religijnych. Niestety w Europie wyraźna jest tendencja do łączenia oficjalnej przynależności do danej religii z jednoczesnym sympatyzowaniem z innymi religiami i brakiem wykonywania czynności religijnych. To prowadzi do osłabienia wiarygodności danych statystycznych odnośnie przynależności religijnej osób.

Podsumowanie raportów z 26. krajów europejskich pozwoliło na wysunięcie następujących wniosków: nie ma jednego europejskiego systemu zbierania danych odnośnie przynależności religijnej, zaś kategoria badawcza „przynależność religijna” wymaga sprecyzowania. Po wykładzie L. Kuhle nastąpiła dyskusja, w której udział wzięli korespondenci z poszczególnych krajów. Dyskusja dotyczyła dwóch głównych problemów. Pierwszym z nich była kwestia jakości badań socjologicznych (statystycznych), a drugim ocena zachodzących zmian społecznych związanych z przynależnością religijną, ponieważ wszelkie dane dotyczące religii w poszczególnych krajach wydają się wskazywać na pewne stałe tendencje o charakterze prawnym i socjologicznym.

Kolejna międzynarodowa konferencja połączona ze spotkaniem korespondentów projektu EUREL odbędzie się w Portugalii w 2020 roku, a jej motywem przewodnim będzie problematyka kryteriów uznawania przez państwo danej religii za oficjalną.

